Cuprins

Notă introductivă **11**
1. Obiectul și scopul acestui material 11
2. Cele trei straturi ale actualizării 11
3. Structura volumului 12
4. Convențiile de marcare 14
5. Firul conducător al volumului 15
6. Avertisment metodologic privind aplicarea legii în timp 15

Capitolul I.
Definiția, obiectul, scopul și locul dreptului penal în sistemul dreptului românesc **17**
§ 1. Definiția dreptului penal 17
§ 2. Obiectul dreptului penal 18
§ 3. Scopul dreptului penal 19
§ 4. Dreptul penal — instrument al politicii penale 19
§ 5. Trăsăturile specifice ale dreptului penal 20
§ 6. Locul dreptului penal în sistemul dreptului românesc 21
§ 7. Teme de verificare 22

Capitolul II.
Principiile fundamentale ale dreptului penal **23**
§ 1. Noțiune și funcție 23
§ 2. Principiul legalității 24
§ 3. Principiul caracterului personal al răspunderii penale 27
§ 4. Principiul individualizării răspunderii penale 28
§ 5. Principiul umanismului 28
§ 6. Principiul egalității în fața legii penale 29
§ 7. Principiul răspunderii penale subiective 30
§ 8. Principiul unicității răspunderii penale (*non bis in idem*) 30
§ 9. Teme de verificare 31

Capitolul III.
Izvoarele dreptului penal. Norma penală. Interpretarea **32**
§ 1. Noțiunea de izvor de drept penal 32
§ 2. Legea penală — izvor de drept 33
§ 3. Tratatele și convențiile internaționale 34
§ 4. Deciziile Înaltei Curți de Casație și Justiție și ale Curții Constituționale 36

§ 5. Clasificarea legilor penale 37
§ 6. Norma penală 38
§ 7. Interpretarea normelor penale 40
§ 8. Sinteza jurisprudenței obligatorii relevante pentru Capitolul III 42
§ 9. Teme de verificare 42

Capitolul IV.
Raportul juridic penal și faptele penale 43
§ 1. Definiție 43
§ 2. Cele două categorii de raporturi penale 43
§ 3. Subiecții raportului penal 44
§ 4. Conținutul și obiectul 44
§ 5. Caracteristicile raportului penal 45
§ 6. Nașterea raportului penal 45
§ 7. Durata și stingerea raportului penal 46
§ 8. Raportul penal și raportul procesual penal 46
§ 9. Faptele penale 47
§ 10. Teme de verificare 48

Capitolul V.
Aplicarea legii penale în timp 49
§ 1. Considerații generale 49
§ 2. Principiul activității legii penale 50
§ 3. Concursul de legi penale 52
§ 4. Neretroactivitatea și extraactivitatea 52
§ 5. Aplicarea legii penale de dezincriminare 53
§ 6. Aplicarea legii penale mai favorabile până la judecarea definitivă 57
§ 7. Aplicarea legii penale mai favorabile după judecarea definitivă 66
§ 8. Aplicarea legii penale temporare 68
§ 9. Sinteza jurisprudenței obligatorii relevante pentru Capitolul V 69
§ 10. Teme de verificare 70

Capitolul VI.
Aplicarea legii penale în spațiu 71
§ 1. Considerații generale 71
§ 2. Principiul teritorialității 72
§ 3. Principiul personalității 73
§ 4. Principiul realității 75
§ 5. Principiul universalității 76
§ 6. Excepții de la aplicarea legii penale în spațiu. Imunitățile 77

§ 7. Extrădarea 78
§ 8. Mandatul european de arestare 80
§ 9. Sinteza jurisprudenței obligatorii relevante pentru Capitolul VI 82
§ 10. Teme de verificare 82

Capitolul VII.
Infracțiunea. Definiția, trăsăturile esențiale, structura și conținutul 84
§ 1. Definiția legală a infracțiunii 84
§ 2. Trăsăturile esențiale ale infracțiunii 85
§ 3. Structura infracțiunii 90
§ 4. Conținutul infracțiunii 102
§ 5. Schema de analiză a unei fapte concrete 104
§ 6. Sinteza jurisprudenței obligatorii relevante pentru Capitolul VII 105
§ 7. Teme de verificare 106

Capitolul VIII.
Formele infracțiunii intenționate în funcție de fazele ei de desfășurare 107
§ 1. *Iter criminis* — drumul infracțional 107
§ 2. Etapa internă 107
§ 3. Actele preparatorii (actele de pregătire) 108
§ 4. Tentativa 110
§ 5. Pedepsirea tentativei 114
§ 6. Cauzele de nepedepsire a tentativei 115
§ 7. Infracțiunea consumată și infracțiunea epuizată 117
§ 8. Delimitări 118
§ 9. Sinteza jurisprudenței obligatorii relevante pentru Capitolul VIII 119
§ 10. Teme de verificare 120

Capitolul IX.
Unitatea de infracțiune 121
§ 1. Noțiune și clasificare 121
§ 2. Unitatea naturală de infracțiune 122
§ 3. Infracțiunea continuată 125
§ 4. Infracțiunea complexă 130
§ 5. Infracțiunea de obicei 132
§ 6. Infracțiunea progresivă 133
§ 7. Tabel comparativ al formelor unității de infracțiune 134
§ 8. Sinteza jurisprudenței obligatorii relevante pentru Capitolul IX 135
§ 9. Teme de verificare 136

Capitolul X.
Pluralitatea de infracțiuni 137
§ 1. Noțiune și forme 137
§ 2. Concursul de infracțiuni 138
§ 3. Recidiva 143
§ 4. Pluralitatea intermediară 148
§ 5. Tabel de sinteză al tratamentului sancționator 149
§ 6. Sinteza jurisprudenței obligatorii relevante pentru Capitolul X 149
§ 7. Teme de verificare 150

Capitolul XI.
Pluralitatea de infractori. Participația penală 152
§ 1. Formele pluralității de infractori 152
§ 2. Participația penală. Noțiune și natură juridică 153
§ 3. Condițiile participației 154
§ 4. Autoratul și coautoratul 155
§ 5. Instigarea 156
§ 6. Complicitatea 158
§ 7. Participația improprie 161
§ 8. Circumstanțele personale și reale 162
§ 9. Pedeapsa în cazul participanților 163
§ 10. Împiedicarea săvârșirii infracțiunii de către participant 164
§ 11. Participația la infracțiunile cu subiect activ special 164
§ 12. Sinteza jurisprudenței obligatorii relevante pentru Capitolul XI 165
§ 13. Teme de verificare 165

Capitolul XII.
Cauzele care lipsesc fapta de caracter penal. Cauzele justificative și cauzele de neimputabilitate 167
§ 1. Noțiuni generale și clasificare 167
§ 2. Cauzele justificative 169
§ 3. Cauzele de neimputabilitate 177
§ 4. Sinteza jurisprudenței obligatorii relevante pentru Capitolul XII 192
§ 5. Teme de verificare 192

Capitolul XIII.
Sancțiunile de drept penal 194
§ 1. Considerații generale 194
§ 2. Pedepsele aplicabile persoanei fizice 195
§ 3. Pedepsele aplicabile persoanei juridice 203

§ 4. Regimul sancționator al minorilor 205
§ 5. Măsurile de siguranță 212
§ 6. Sinteza jurisprudenței obligatorii relevante pentru Capitolul XIII 215
§ 7. Teme de verificare 216

Capitolul XIV.
Individualizarea judiciară a executării pedepsei. Aplicarea și executarea pedepselor 217
§ 1. Noțiuni generale privind individualizarea 217
§ 2. Renunțarea la aplicarea pedepsei 219
§ 3. Amânarea aplicării pedepsei 221
§ 4. Suspendarea executării pedepsei sub supraveghere 224
§ 5. Liberarea condiționată 228
§ 6. Regimurile de executare a pedepselor privative de libertate 232
§ 7. Instituțiile abrogate. Relevanța lor pentru situațiile tranzitorii 234
§ 8. Sinteza jurisprudenței obligatorii relevante pentru Capitolul XIV 235
§ 9. Teme de verificare 235

Capitolul XV.
Răspunderea penală. Criteriile de individualizare. Circumstanțele 237
§ 1. Noțiunea și principiile răspunderii penale 237
§ 2. Criteriile generale de individualizare a pedepsei 238
§ 3. Circumstanțele. Noțiune și clasificare 240
§ 4. Circumstanțele atenuante 241
§ 5. Circumstanțele agravante 245
§ 6. Concursul între cauzele de atenuare și de agravare (art. 79 C. pen.) 247
§ 7. Sinteza jurisprudenței obligatorii relevante pentru Capitolul XV 249
§ 8. Teme de verificare 249

Capitolul XVI.
Cauzele care înlătură răspunderea penală 251
§ 1. Considerații generale 251
§ 2. Amnistia 252
§ 3. Prescripția răspunderii penale 253
§ 4. Lipsa plângerii prealabile (art. 157 C. pen.) 261
§ 5. Retragerea plângerii prealabile (art. 158 C. pen.) 262
§ 6. Împăcarea (art. 159 C. pen.) 264
§ 7. Tabloul comparativ al cauzelor care înlătură răspunderea penală 266
§ 8. Sinteza jurisprudenței obligatorii relevante pentru Capitolul XVI 267
§ 9. Teme de verificare 268

Capitolul XVII.
Cauzele care înlătură sau modifică executarea pedepsei. Cauzele care înlătură consecințele condamnării 270
§ 1. Grațierea 270
§ 2. Prescripția executării pedepsei 272
§ 3. Imprescriptibilitatea. Sinteză comparativă 274
§ 4. Cauzele care înlătură consecințele condamnării. Reabilitarea 275
§ 5. Tabloul comparativ al cauzelor tratate 279
§ 6. Sinteza jurisprudenței obligatorii relevante pentru Capitolul XVII 280
§ 7. Teme de verificare 281

Anexe 282
Anexa I. Tabel sinoptic al jurisprudenței obligatorii (Capitolele I–XVII) 282
Anexa II. Repere legislative ulterioare formelor de referință ale materialului 290
Anexa III. Schema de analiză a unei spețe 293
Anexa IV. Bibliografie selectivă (2020–2026) 297